

УДК 373.2.091:688.7|:159.92

КОЗАК Людмила

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри дошкільної освіти, Київський університет імені Бориса Грінченка

вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Україна, 04053, м.Київ

E-mail: l.kozak@kubg.edu.ua

ВПЛИВ СУЧАСНОЇ ІГРАШКИ НА ПСИХІЧНИЙ РОЗВИТОК ДИТИНИ

Анотація. У статті розкривається вплив сучасної іграшки на психічний розвиток дитини дошкільного віку; обґрунтовується значення іграшки в житті дитини; висвітлюються її види та функції. Розглядається питання відбору сучасних іграшок для дітей, їх відповідність педагогічним, психологічним та гігієнічним вимогам; подається загальна характеристика сучасних дитячих іграшок; привертається увага до небезпечних для психічного розвитку дітей антиіграшок. Зауважено, що питання місця і ролі іграшки у вихованні та розвитку дитини є достатньо дослідженим, проте світ змінюється, і змінюються іграшки, що вимагає нового погляду на проблему. Особливо підкреслюється необхідність контролю якості іграшок для дітей дошкільного віку. Наприкінці статті зроблено висновок, що в основу сучасних критеріїв оцінки дитячих іграшок покладено цінні педагогічні та психологічні якості іграшки.

Ключові слова: дитина; дошкільний вік; психічний розвиток; сучасна іграшка.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливим науковими чи практичними завданнями. Іграшки посідають в житті дитини важливе місце, оскільки є впливовим елементом виховання і розвитку дитини вже з раннього віку, а тому заслуговують на особливу увагу. Іграшки впливають на фізичний і психічний розвиток дитини, відіграють важливу роль у соціально-моральному, художньо-естетичному вихованні, допомагають формувати у дітей погляди на оточуючий світ з його різнобічними життєвими аспектами. Дитина граючись вчиться пізнавати природу, людей, формувати своє ставлення до праці, творчості, мистецтва, всебічно розвивати свою активність.

Нажаль сучасний ринок іграшок представляє собою абсолютну стихію, а відповідно, і вибір іграшки стає надзвичайно складним і хаотичним. Причому, частіше за все вибір іграшки для дитини здійснює дорослий (батьки, близькі родичі, педагоги), не завжди враховуючи її вік і потреби, а спираючись переважно на власний смак. Розвиваючий потенціал іграшки, її педагогічну «корисність» дорослі або зовсім не враховують, або цілком довіряють анотації, в якій виробник повідомляє різну інформацію, але не ту, яка дійсно важлива і необхідна. Відсутність будь-яких ціннісних орієнтирів на ринку іграшок (як у виробників, так і у покупців) призводить до їх безконтрольного виробництва, безсистемної закупівлі і безглузлого споживання. Крім того, значна частина сучасної іграшкової продукції характеризується низькою якістю і сумнівним призначенням, що негативно впливає на розвиток і психічне здоров'я дітей [9]. Все це зумовлює необхідність дослідження впливу сучасної іграшки на психічний розвиток дитини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення

невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Іграшка у всі часи не залишалася поза увагою науковців, педагогів, психологів, культурологів (В.Абраменкова, О.Батухтіна, Л.Герус, Н.Заглада, Л.Івахненко, С.Кулачківська, О. Найден, Є.Саявко, Л.Сірченко, О. Смирнова, М.Стельмахович та ін.). Проблемі ігрової діяльності та іграшки належать психолого-педагогічні дослідження Л.Виготського, Д. Ельконіна, Р. Жуковської, О.Запорожця, Є. Фльоріної та ін.

Місце і роль іграшки у вихованні та розвитку дитини є достатньо дослідженою, проте світ змінюється, і змінюються іграшки. Тому важливо вивчити вплив сучасної іграшки на психічний розвиток дитини.

Формулювання цілей статті. Мета статті – проаналізувати вплив сучасної іграшки на психічний розвиток дитини дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Найважливішою складовою частиною освітнього середовища є гра та іграшка. Іграшки для дитини – це те «середовище», яке дозволяє досліджувати і пізнавати навколишнє середовище, формувати і реалізовувати творчі здібності, виражати почуття; іграшки вчать спілкуватися і пізнавати себе. Від успішного вибору іграшок залежать настрої дитини і прогрес в її розвитку [9].

Вибрати іграшку в наш час надзвичайно важко: поряд з традиційними (ляльки, ведмедики, м'ячики) з'являються нові (динозаври, павуки, покемони тощо). Тому необхідно мати певні орієнтири для вибору корисної іграшки.

При виборі іграшок надзвичайно важливо враховувати не тільки їх привабливість і санітарно-гігієнічні властивості, але й можливий

психолого-педагогічний ефект. Проте подібна оцінка повинна спиратися на об'єктивні і науково обґрунтовані критерії. Очевидно, такими критеріями володіє далеко не кожен із батьків. У такому випадку завдання психолога і педагога – провести відповідну консультацію для батьків, познайомити із закономірностями розвитку дитини, особливостями її гри в різний віковий період, видами та основними психолого-педагогічними та гігієнічними вимогами до іграшок.

Педагогічні вимоги до іграшок полягають в тому, щоб відповідати завданням виховання дітей: виховувати патріотизм, формувати моральні і духовні основи поведінки, активізувати у дітей цікавість до знань, предметів і явищ оточуючого світу, розвивати пізнавальні процеси, сприяти засвоєнню та закріпленню отриманої інформації, естетичному та фізичному розвитку, привчати до праці, вчити розуміти та цінувати надбання людської культури [8].

Дорослі повинні оцінювати не тільки вплив іграшки на виховання дітей, а й на їх психічний розвиток. Перш за все, іграшки мають бути цікавими для дитини. Адже саме цікавість є тим чинником, що стимулює дитину до пізнання, тим, що викликає бажання дізнаватися більше і навчатися новому. Іграшки повинні бути зрозумілими та близькими для дитини, нести певне психофізичне навантаження, і, звичайно, бути безпечними та надійними.

До іграшок пред'являються і специфічні психолого-педагогічні вимоги. Основна функція будь-якої іграшки – активізація дитячої діяльності чи творчості. Іграшка повинна стимулювати осмислену активність дитини і сприяти становленню нових форм її діяльності. Навчальний ефект іграшки визначається насамперед характером ігрової дії

та її зв'язком із завданнями розвитку. Дорослі повинні чітко усвідомлювати цей аспект, купуючи ляльку чи забавку дитині [8].

Серед усіх видів діяльності дитини психологи виділяють дві основні групи. До першої входять ті види, всередині яких відбувається переважно засвоєння смислів, задач та норм стосунків між людьми, і на цій основі – соціальний розвиток дитини та становлення її особистості, тобто формування її бажань, інтересів, почуттів. Другу групу формують види діяльності, всередині якої відбувається засвоєння способів дій з тими чи іншими предметами і на цій основі – формування інтелектуальних, пізнавальних можливостей дитини. Виходячи з цього, усі дитячі іграшки психологами поділяються на дві групи [7]:

1 – іграшки, що сприяють соціально-емоційному розвитку (або розвитку сфери особистості), що передбачає спілкування або поводження з ними, як з живими персонажами;

2 – іграшки, що сприяють розвитку інтелектуально-пізнавальних та моторних здібностей.

Даний поділ є дуже зручним, адже дозволяє визначити для кожного віку головну лінію розвитку і діяльність, що їй відповідає, тобто виділити пріоритетні види іграшок. Так, наприклад, для дітей від одного до трьох років провідна діяльність – предметна, в якій дитина опановує різні дії з предметами, вчиться співвідносити форму, розмір, розташування окремих деталей. Тому потрібні, передусім, іграшки другої групи. А в дошкільному віці – від трьох до шести років – провідною діяльністю стає рольова гра, для якої необхідні іграшки першої групи. Крім виділених двох ліній розвитку, є і третя. Мова йде про фізичний розвиток і виховання дитини. Завдання зміцнення здоров'я, формування фізичних якостей: сили,

витривалості, спритності, влучності тощо – найважливіша для виховання дітей [9].

Отже, виходячи з вищезазначеного, відмічаємо, що будь-яка іграшка повинна мати потенційну можливість стати предметом відповідного виду діяльності, бути корисною. Не менш важливою вимогою є здатність викликати у дитини радість та задоволення, бажання гратися нею, а не просто володіти. Вибираючи іграшку, потрібно, з одного боку, орієнтуватися на вік (головний вид діяльності), а з іншого – прагнути до того, щоб у розпорядженні дитини були всі види іграшок, що сприяють розвитку різних сфер життєдіяльності.

Купуючи малюкові іграшку, важливо пам'ятати: крім розваги, вона виконує ряд інших, не менш важливих для дитини функцій: є носієм інформації, транслює культурні цінності, навчає і навіть лікує. Під час дитячих ігор закладаються первинні поняття добра і зла, передається суть людських взаємин, складність світобудови. Від того, якими будуть ігри та іграшки, залежить формування особистості дитини, її емоційно-вольової та морально-етичної сфери [4].

Вже з найменшого віку діти вчаться розрізняти поняття «добре-погано», «добро-зло», асоціюючи їх з відповідними реакціями оточуючих. Так само і в грі: злий вовк, хитра лисиця – негативні герої, ласкава Попелюшка, веселий Буратіно, добра Червона Шапочка – позитивні. Їхній вигляд, поведінка, слова відповідають їх ролі. І для дитини стають чітко означеними і більш зрозумілими категорії добра і зла. Їй легше орієнтуватися в навколишньому світі, правильно оцінювати вчинки оточуючих, правильно реагувати на них. Але багато сучасних іграшок не несуть у собі такої визначеності, а ігрові сюжети часто заплутані і неоднозначні. Так, позитивний герой нерідко має злобний вираз обличчя і

весь просто напханий зброєю страхітливого вигляду; шлях до благородної мети лежить крізь низку бійок, обманів та інших непорядних вчинків; чарівна красуня-принцеса насправді хитра, підступна і безсердечна і т.п. Непослідовність сюжетної лінії, нелогічність дій персонажів, підміна понять добра і зла, необхідність захищатися від всього і вся замість того, щоб творити і будувати – все це створює хаос в дитячій душі і провокує тривожність. Звідси – страхи, агресивність, труднощі в спілкуванні, психосоматичні прояви, емоційна нестабільність [4].

Сучасні іграшки в більшості своїй мають безліч функцій. Роботи самостійно пересуваються і стріляють, ляльки – співають і розмовляють, кубики і пірамідки блимають, дзвенять, шарудять... З одного боку, це добре, оскільки розвиває сенсорне сприйняття малюка. З іншого – погано, оскільки готові сюжети, стандартні фрази збіднюють дитячу гру, зводячи її до простого маніпулювання, не залишаючи можливості для польоту фантазії, творчості. А саме в ігрових діалогах розвивається зв'язна мова, уява, вміння вибудовувати логічні зв'язки між фактами і діями. Віддалені наслідки антигри і антиіграшок – зниження рівня розвитку пізнавальних процесів, комунікативних навичок і труднощі в школі.

Крім того, нерідко у сучасних іграшок немає співставлення з реальними життєвими образами, ситуаціями, персонажами. Спотворюються пропорції обличчя, частин тіла, використовуються неприродні кольори і форми. Ляльки з непомірно великими головами, очима на півобличчя, рожеві зайчики, отруйно-зелені ведмеді, червоні мишки порушують уявлення дитини про реальну картину світу. Те ж саме можна сказати і про різних кіборгів, монстрів, чудовиськ. Справа в тому, що іграшка, яка не має аналогів в реальному світі, породжує страхи у дитини. Адже він не може співвіднести її ні з чим, що можна було б

помацати, роздвигтися ближче. Найчастіше причиною страхів в подібних ситуаціях є фантазії, за допомогою яких дитина створює відсутній в житті образ монстра.

У дитячій грі реалізується ще ряд дуже важливих функцій: підтримка зв'язків між поколіннями, передача досвіду народу через традиції, виховання любові і поваги до своєї культури і її моральних засад. Пірати, фараони, індіанці, лицарі і принцеси – це, звичайно, цікаво і захоплює. Але не варто забувати про те, що ігри та іграшки, орієнтовані на культурні цінності інших країн, не сприяють формуванню патріотизму, не розкривають красу рідного краю, що не виробляє в дитини знання своїх історичних коренів [4].

Психологи переконані, що покоління дітей, виховане на іноземних іграшках, що не мають нічого загального з українською дійсністю, поступово входить у культуру іншого народу (або народів), «переорієнтується», «пере програмується» [1].

Говорячи про можливий негативний вплив Барбі та її подібних ляльок-конкуренток (Фулли, Еліф, Фатіми) на психічний розвиток дитини, психологи й педагоги виділяють кілька аспектів. По-перше, ігри з такими ляльками залучають дітей до культури краси й матеріальних цінностей, виховують із думками про необхідність вирости багатими й гарними. По-друге, викликає занепокоєння зміст ігор, на які вони надихають дітей. Замість того, щоб гратися з усіма традиційними атрибутами дитинства, діти дошкільного віку привчаються віддаватися фантазіям і мріям про життя, властиве не їм, а підліткам. Психологи радять ретельно обирати такі товари для дітей. Важливо, щоб перші лялечки не володіли довершеною людською формою. Фахівці неодноразово підкреслювали, що діти копіюють позу, посмішку, міміку своїх ляльок. Тому краще, щоб вони

були позитивними і відповідали вітчизняній національності. Адже, приміром, ляльки-китайки спотворюють дитячу уяву про зовнішній вигляд дітей. Хоча експериментувати з цим можна, коли діти досягли шкільного віку, але інтерес до ляльок у них ще не зник [2].

Сьогодні конфлікт поколінь розпалюється навколо серії ляльок Monster High, що з'явилися на прилавках дитячих магазинів після виходу мультфільму «Школа монстрів». Діти просять батьків купити улюблених героїв, а мами жахаються незвичного виду іграшок, які кардинально відрізняються від милих лялечок з їхнього дитинства [10].

Що таке лялька для дівчинки? Це питання тільки на перший погляд здається простим. З обивательської точки зору – розвага, дрібниця, спосіб зайняти себе на час гри. Погляньмо на це з точки зору дитячої психології: лялька – це те, яким я був раніше, який я зараз або яким я стану потім, це можливість показати свій внутрішній душевний світ, це те, як виглядає живий світ навколо мене, це жива істота, якій можна довіряти.

Вручаючи дитині ляльку «Monsters High», ми заздалегідь готуємо її до депресивного світогляду, прагнення до смерті, антикультур і сприйняття злоби як прояву сили і самодостатності. Якщо я злий, то я переможець – ось і вся логіка цих іграшок.

Далі у внутрішньому світі дитини межа між страшним і приємним, добрим і злим, поганим і хорошим зникає. Дитина перестає розуміти різницю між «добре» і «погано», вона протестує проти оціночних категорій. Відтепер для неї «добре» все, що особисто їй подобається.

За останні роки змінився образ не тільки «прекрасної ляльки», але й образ ляльок-героїв сучасних мультфільмів. Вони мають характерну зовнішність, заданість образу поведінки, стабільну моральну характеристику, що не залежить від мінливих сюжетних ліній у грі [3].

На зміну Чебуращі, Буратіно, Карлсону, що виражають своєю поведінкою реалії слов'янської ментальності, прийшли герої закордонних – американських і японських мультфільмів: бетмен, людина-павук, снайпер, зоряні воїни й інші персонажі, які можна побачити на прилавках багатьох магазинів.

Особливе місце серед іграшок – героїв сучасних мультфільмів – займають неземні істоти, гноми, мутанти: тролі, зоряні воїни, покемони. Усіх їх можна віднести до казкових персонажів, але якщо героям українських казок був властивий потенціал добра, сучасні казкові персонажі несуть далеко не позитивний потенціал, на жаль, не завжди відразу помітний для оточуючих.

У багатьох дітей іграшки, отримані в дитинстві, переходять у розряд улюблених. Дорослі при цьому не підозрюють, що в дитинстві має місце такий механізм соціалізації, як імпринтинг, тобто образ об'єктів фіксується в дитини на підсвідомому рівні. Природно припустити, що в більш старшому віці, коли власник такої іграшки побачить її на екрані телевізора як героя мультфільму, «спрацює» інший механізм засвоєння соціального досвіду – ідентифікація, який допоможе прийняти «до керівництва» усі особливості поведінки свого улюбленця [3].

Отже, за допомогою іграшки дитині передається суть людських відносин, розуміння місця людини у світі. Іграшка несе в собі уявлення про добро й зло, прекрасне й потворне, безпечне й небезпечне. Несе вона в собі й своєрідну психотерапевтичну функцію, оскільки з давніх часів вона допомагала дитині боротися із власними бажаннями, подолати страхи, прийняти поразку, заспокоїтися, одержати енергію, натхнення й підтримку [3].

Дитина спілкується з іграшкою, як із живою істотою, довіряє їй образи і радощі, нашіптує секрети, не чекає обману, агресії, жорстокості. Завдяки механізму інтимізації спілкування іграшка в очах дитини стає «живою» істотою. Дитина може проговорити свої страхи, невдоволення, бажання чи розчарування, «це ж не я говорю, це говорить іграшка» і цей механізм широко використовують педагоги і психологи. Дуже часто лікарі-психологи, спостерігаючи за грою малюків, за вибором ними іграшок, діагностують психічні розлади і за допомогою арт-терапії та казко-терапії гармонізують психічний стан маленького пацієнта [6].

Підсумовуючи вищезазначене, відмітимо, що іграшка як посередник між дитиною і культурою і як засіб її розвитку повинна забезпечувати можливість становлення нових розумових дій, психічних здібностей і особистісних якостей, які відповідають віку дитини. Щоб іграшка виконувала свою розвиваючу функцію, вона повинна містити у собі орієнтири для адекватних дій дитини, тобто підказувати, що і як з нею робити, і направляти на здійснення закладених в ній можливостей. Однак наявність орієнтирів не повинна перешкоджати ініціативним діям дитини. Іграшка повинна відкривати можливість для творчої, осмисленої активності самої дитини. Відкритість для різноманітних дій, гнучкість і простота – важлива вимога для розвиваючої іграшки.

Основною психологічною вимогою до іграшок є можливість активізації відповідних віку видів діяльності дитини, яка забезпечується: привабливістю іграшки для дитини, яка задає мотиваційну основу гри; повнотою, адекватністю та відкритістю орієнтирів, створенням розвиваючого потенціалу ігрової дії; операційними можливостями іграшки, що забезпечують самостійну дію дитини. Відповідно до принципу «не нашкодь!» іграшки не повинні: провокувати дитину на агресивні дії;

викликати прояв жорстокості по відношенню до персонажів гри; наштовхувати на ігрові сюжети, пов'язані з аморальністю і насильством; викликати нездоровий інтерес до сексуальних проблем, які виходять за компетенцію дитячого віку.

В основі сучасних критеріїв оцінки дитячих ігор та іграшок лежать цінні педагогічні та психологічні якості іграшки. Існує два типи критеріїв оцінки ігор та іграшок. Критерії першої групи пов'язані з безпекою дитини, захистом від негативних впливів іграшки на її здоров'я та емоційне благополуччя. Критерії другої групи пов'язані з якостями іграшки, спрямованими на забезпечення розвитку інтелектуальних, моторних, сенсорних здібностей дитини, тобто визначають дидактичну (навчальну) цінність іграшок [5].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, іграшка для дитини повинна бути представлена у всій її різноманітності. Необхідно відбирати їх цілеспрямовано, відповідно до вікових особливостей дітей. Іграшки повинні сприяти розвитку різних видів ігор, задовольняти індивідуальні потреби та інтереси дітей і разом з тим – спонукати їх до колективних ігор. Підбір іграшок повинен сприяти фізичному, психічному, моральному і естетичному розвитку дітей. Усі види іграшок повинні відповідати педагогічним, психологічним і санітарно-гігієнічним вимогам, а також віковим особливостям дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вовчик-Блакитна Л. Мы не рабы, мы – куклы? / Л. Вовчик-Блакитна // Зеркало недели. – 2006. – № 47 (626). – 9-15 декабря. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://issuu.com/actualinfo/docs/2013-03-gazeta-rku/12>

2. Вакарюк Л. Дитячі іграшки очима дорослих / Л. Вакарюк // Буковинська правда. – 2011. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://bukpravda.cv.ua/statti/rozsliduvannya/item/6422-дитячі-іграшки-очима-дорослих.html#.XN2Hi035XIU>
3. Загарницька І. І. Роль сучасних іграшок в житті дитини / І.І.Загарницька // Філософія. Нова парадигма. 2011. – Вип. 103 – С. 11-17.
4. Іграшки та антиіграшки [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dityinfo.com/dityacha-kimnata/igrashki-ta-antiigrashki.html>
5. Калиниченко А.В. Развитие игровой деятельности дошкольников: метод. пособие / А.В.Калиниченко, Ю.В.Микляева, В.Н.Сидоренко. – М.: Айрис-прес. – 2004. – С. 44–45.
6. Омельчук С.Т. Дитяча іграшка: гігієнічні, психологічні, педагогічні аспекти та проблеми / С. Т. Омельчук, Т. І. Аністратенко, Н. В. Велика // Науковий вісник Національного медичного університету імені О.О.Богомольця. – 2013 – №2. – С.87–91.
7. Передерій О.І. Особливості експертизи розвиваючих іграшок для дітей / О.І.Передерій // Актуальні проблеми товарознавства, торговельного підприємництва та захисту прав споживачів: міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (Київ, 13 берез. 2014 р.): тези доп. / відп. ред. В.А.Осика. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – 2014. – С. 143–145.
8. Передерій О.І. Особливості проведення експертизи якості дитячої іграшки / О.І.Передерій // Товарознавчий вісник ЛНТУ. – 2011. – №4. – С. 95–100.
9. Смирнова Е.О. Игрушки: как оценить их качество / Е.О. Смирнова // Дошкольное воспитание. – 2005. – №4 – С. 68–73.
10. Орехова Ю. ТОП-4 наймодніших дитячих іграшок / Ю. Орехова // Поділля-news. – 2018. [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<https://podillyanews.com/blogs/top-4-najmodnishyih-dytvachyih-igrashok-ta-yih-nebezpeka/>

Стаття надійшла до редакції 01.03.2019

КОЗАК Людмила

доктор педагогических наук, доцент, профессор кафедры дошкольного образования, Киевский университет имени Бориса Гринченко

ул. Бульварно-Кудрявская, 18/2, Украина, 04053, г. Киев

E-mail: l.kozak@kubg.edu.ua

ВЛИЯНИЕ СОВРЕМЕННОЙ ИГРУШКИ НА ПСИХИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ РЕБЕНКА

Резюме. В статье раскрывается влияние современной игрушки на психическое развитие ребенка дошкольного возраста; обосновывается значение игрушки в жизни ребенка. Рассматривается вопрос отбора современных игрушек для детей, их соответствие педагогическим, психологическим и гигиеническим требованиям; подается общая характеристика современных детских игрушек. В статье отмечено, что вопрос места и роли игрушки в воспитании и развитии ребенка является достаточно исследованным, однако мир меняется, и меняются игрушки, что требует нового взгляда на проблему. Особо подчеркивается необходимость контроля качества игрушек для детей дошкольного возраста. В конце статьи сделан вывод, что в основе современных критериев оценки детских игрушек лежат ценные педагогические и психологические качества игрушки.

Ключевые слова: ребенок, дошкольный возраст, психическое развитие, современная игрушка.

KOZAK Liudmyla

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Preschool Education, Kyiv University named after Borys Hrinchenko 18/2, Bulvarno-Kudriavska Str., Kyiv, Ukraine, 04053

E-mail: l.kozak@kubg.edu.ua

INFLUENCE OF MODERN TOYS ON PSYCHIC DEVELOPMENT OF A CHILD

Abstract. Introduction. Toys play an important role in the child's life, since they are an influential element in the upbringing and development of the child from an early age, and therefore they deserve special attention. Toys influence the child's physical and psychic state, play an important role in the social-moral, artistic-aesthetic upbringing, help to form children's views on the world around them with its versatile aspects of life. The child while playing learns to cognize the nature, people, to form his/her attitude to work, creativity, art, to develop his/her activities fully.

Analysis of publications. The toy at all times has not been left out of the attention of scientists, pedagogues, psychologists, culturologists (V. Abramenkova, O. Batukhtina, L. Herus, N. Zahlada, L. Ivakhnenko, S. Kulachkivska, O. Naiden, Ye. Saiavko, L. Sirchenko, O. Smyrnova, M. Stelmakhovych and others). The psychological-pedagogical researches by L. Vyhotskyi, D. Elkonin, R. Zhukovska, O. Zaporozhets, Ye. Florina and others are devoted to the problem of the playing activities and toys.

Purpose. The purpose of the paper is to analyse the influence of the modern toy on the psychic state of the child of the preschool age.

Results. When choosing toys, it is extremely important to take into account not only their attractiveness and sanitary-hygienic properties, but also the possible psychological and pedagogical effect. However, such an assessment

should be based on the objective and scientifically substantiated criteria. It is obvious that not each parent has got such criteria. In this case, the task of a psychologist and a pedagogue is to conduct appropriate consultations for parents, to get acquainted with the laws of development of the child, the peculiarities of his/her game at different age stages, types and basic psychological-pedagogical and hygienic requirements for toys.

The child communicates with a toy, as with a living creature, entrusts it with offences and joys, whispers secrets, does not wait for deception, aggression, cruelty. Thanks to the mechanism of intimate communication, the toy in the eyes of the child becomes a "living" being. The child can talk about his/her fears, dissatisfactions, desires or disappointments, "this is not what I say, it is a toy", and this mechanism is widely used by pedagogues and psychologists. Very often psychiatric doctors, observing the play of children, on their choice of toys, diagnose mental disorders and with the help of art therapy and fairy-tale therapy, harmonise the mental state of the small patient. With the help of toys, the child transmits the essence of human relations, his/her understanding of the place of man in the world. The toy carries the idea of the good and the evil, the beautiful and the ugly, the safe and the dangerous.

The main psychological requirement for toys is the possibility of activating the child's activities corresponding to the age, which is ensured by: the attractiveness of toys for the child, which sets the motivational basis for the game; the completeness, adequacy and openness of guidelines, the creation of developing potential of the game action; the operating possibilities of toys, providing the child's independent action. In accordance with the principle of "do not do any harm!" toys should not: provoke a child to aggressive actions; cause a manifestation of cruelty in relation to the characters of the game; give ideas

concerning game plots related to immorality and violence; cause unhealthy interest in sexual problems beyond the competence of childhood.

Conclusion. Thus, the toy for a child should be presented in all its diversity. It is necessary to select toys purposefully, in accordance with the age characteristics of children. Toys should promote the development of different types of games, meet the individual needs and interests of children, and at the same time – encourage them to play collective games. The selection of toys should contribute to the physical, mental, moral and aesthetic development of children. All types of toys must comply with pedagogical, psychological and sanitary-hygienic requirements, as well as the age-specific characteristics of children.

Key words: child; preschool age; mental development; modern toy.

REFERENCES

1. Vovchuk-Blakytina L. Мы не рабы, мы – кукли? / L. Vovchuk-Blakytina // Zerkalo nedely. – 2006. – № 47 (626). – 9-15 dekabria. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://issuu.com/actualinfo/docs/2013-03-gazeta-rku/12> [in Russian].
2. Vakariuk L. Dytiachi ihrashky ochyma doroslykh / L. Vakariuk // Bukovynska pravda. – 2011. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://bukpravda.cv.ua/statti/rozsliduvannya/item/6422-dytiachi-ihrashky-ochyma-doroslykh.html#.XH2Hi035XIU> [in Ukrainian].
3. Zaharnytska I. I. Rol suchasnykh ihrashok v zhytti dytyny / I. I. Zaharnytska // Filosofiia. Nova paradyhma. 2011. – Vyp. 103 – S. 11-17. [in Ukrainian].
4. Ihrashky ta antyihrashky [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://dityinfo.com/dityacha-kimnata/igrashki-ta-antiigrashki.html> [in Ukrainian].

5. Kalinichenko A. V. Razvitie igrovoi deiatelnosti doshkolnikov: metod. posobie / A. V. Kalinichenko, Iu. V. Mikliaeva, V. N. Sidorenko. – M.: Airis-pres. – 2004. – S. 44–45. [in Russian].
6. Omelchuk S. T. Dytiacha ihrashka: hihienichni, psykholohichni, pedahohichni aspekty ta problemy / S. T. Omelchuk, T. I. Anistratenko, N. V. Velyka // Naukovyi visnyk Natsionalnoho medychnoho universytetu imeni O. O. Bohomoltsia. – 2013 – №2. – S. 87–91. [in Ukrainian].
7. Perederii O. I. Osoblyvosti ekspertyzy rozvyvaiuchykh ihrashok dlia ditei / O. I. Perederii // Aktualni problemy tovaroznavstva, torhovelnoho pidpriemnytstva ta zakhystu prav spozhyvachiv: mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. (Kyiv, 13 berez. 2014 r.): tezy dop. / vidp. red. V. A. Osyka. – K. : Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t. – 2014. – S. 143–145. [in Ukrainian].
8. Perederii O. I. Osoblyvosti provedennia ekspertyzy yakosti dytiachoi ihrashky / O. I. Perederii // Tovaroznavchyi visnyk LNTU. – 2011. – № 4. – S. 95–100. [in Ukrainian].
9. Smirnova E. O. Igrushki: kak otsenit ikh kachestvo / E. O. Smirnova // Doshkolnoe vospitanie. – 2005. – №4 – S. 68–73. [in Russian].
10. Oriekhova Yu. TOP-4 naimodnishykh dytiachykh ihrashok / Yu. Oriekhova // Podillia-news. – 2018. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://podillyanews.com/blogs/top-4-najmodnishykh-dytyachykh-igrashok-ta-yih-nebezpeka/> [in Ukrainian].

(англійською переклала В. Слабоуз – кандидат філологічних наук,
доцент, доцент кафедри іноземних мов ДДПУ)